BARNEKONVENSJONEN • RETT TIL MOR OG FAR

Det vises til Barnekonvensjonen artikkel 7.1

> *Barnet skal (…) ha rett til (…) å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem.*
> ***FNs konvensjon for barns rettigheter, fra artikkel 7, gjengitt på Barneombudets hjemmesider***
> http://barneombudet.no/for-voksne/barnekonvensjonen/hele-barnekonvensjonen/

Konvensjonen uttrykker ikke eksplisitt at begrepet «*foreldre*» viser til biologiske foreldre, men det er dokumentert i forarbeider og bakgrunnsdokumentasjon for barnekonvensjonen at utgangspunktet for barnekonvensjonen er biologisk foreldreskap når begrepet foreldre benyttes.

Det vises til følgende spørsmål som den tidligere gruppen «*Nordisk nettverk for ekteskapet*» sendte til en rekke instanser høsten 2007, og mottatte svar:

Spørsmål:

1. *Henviser barnekonvensjonens forståelse av foreldreskap til biologiske foreldre?*

2. *Vil en systematisert anvendelse av assistert befruktning for lesbiske par, jfr. ny ekteskapslov, komme i konflikt med artikkel 7.1?*

En del mottok kun spørsmål 1.

Det presiseres at denne korrespondansen nå er 10 år gammel, men her er svarene:

Danske UNICEF:

Umiddelbart opererer konventionen med det snævre familiebegreb dvs. kernefamilien og dermed de biologiske forældre. Der var en del international polimik omkring denne definition, da konventionen blev vedtaget i 1989, og jeg ved ikke, om det kan tænkes, at forskellige lande definerer "forældrer" forskelligt.

Institut for menneskerettigheder i Danmark:

Efter min vurdering må forældrebegrebet som udgangspunkt forstås som de biologiske forældre. Af forskellige årsager kan forældrerollen erstattes af "legal guardians" (dødsfald m.v.), men udgangspunktet er de biologiske forældre (genetiske forældre, fødselsgivende moder, samt fader der påtog sig forældrerollen gennem samliv med moderen ved fødslen). Mange lande har foretaget en reservation til art. 7, så det er anbefalelsesværdigt at undersøge om dette er tilfældet, når man kigger på definitionen af forældre. Ved adoption eller sæddonation og hemmeligholdelse af fædrene ophav er Børnekomiteen kritisk overfor denne politik.

Komiteen har nævnt i Concluding Observations i forhold til sæddonation:

"Concerning the right of the child to know his or her origins, the Committee notes the possible contradiction between this provision of the Convention [art. 7] with the policy of the State Party in relation to artificial insemination, namely in keeping the identity of sperm donors secret" (Norway IRCO, Add. 23, para 10. See also Denmark IRCO, Add. 33, para 11).

Og i forhold til adoption:

"…With reference to art. 3 and 7 of CRC the Committee recommends that the State Party consider amending its legislation to ensure that information about date and place of birth of adopted children and their genetic parents are preserved and, where possible, made available to these children upon request and when in their best interest." (Georgia IRCO, Add. 124, paras. 38 and 39.m og andre)"

Som det kan se ser kritikken ved adoption noget mindre, men alligevel påpeges det.

Jeg mener ikke at de lande du nævner har foretaget reservation i forhold til art. 7. Norge udtalt kritik af andre landes reservation (eks. Iran).

Redd Barna - Norge:

Spørsmål 1: Artikkel 7 slår fast at barnet fra fødselen av har rett til å kjenne sine foreldre, så langt det er mulig. Det er i juridisk litteratur antatt at det artikkelen tar sikte på, er retten til kunnskap om sine biologiske foreldre. Retten til å kjenne sine foreldre som artikkel 7 gir barnet, gjelder bare "så lang det er gjørlig". Hva som er "gjørlig", vil bero på forholdene i det enkelte land.

Spørsmål 2: Under forarbeidende til barnekonvensjonen ble ikke kunstig inseminasjon diskutert. Det vil derfor være opp til hvert enkelt land å tolke artikkelen på dette punkt.

Sveriges Barneombudsman:

Jag har läst ditt e-postbrev med frågor föräldrabegreppet och dess betydelse enligt FN:s konvention om barnets rättigheteter (barnkonventionen). Texten i artiklarna 7, 8 och 9 i konventionen utgår från det biologiska föräldraskapet. Det sociala föräldraskapet omnämns inte uttryckligen i barnkonventionens artiklar. I Unicefs Implementation Handbook betonas dock att begreppet "föräldrar" i artiklarna 7 och 8 ska tolkas att innefatta både genetiska, biologiska och psykologiska föräldrar.1[1]

Ett objektivt svar på hur assisterad befruktning ska värderas i enlighet med barnkonventionen bör du söka i Implementation Handbook eller i kommentarer och protokoll från Barnrättskommittén i Geneve, The UN Committee on the Rights of the Child.

Utenriksdepartementet i Oslo:

Hei, jeg kan dessverre ikke gi deg et kort svar på dette. Under følger en redegjørelse for teksten i artikkel 7. Da denne konvensjonsteksten ble opprettet, var det i utgangspunktet biologiske foreldre man hadde i tankene, for å sikre stabilitet for barn gjennom kunnskap om sitt opphav. Mange land ønsket å reservere seg mot teksten pga hemmelig adopsjon og beskyttelse for donorer. De viste også til at artikkel 9 handler om barnas rett til å ikke bli atskilt fra sine foreldre. Dermed ble teksten "as far as possible" inkludert.

I Norge, når det gjelder sæddonorer og anonymitet, trådde en bestemmelse i kraft i 2005 som slår fast at barn født etter assistert befruktning ved hjelp av donorsæd har ved fylte 18 år rett til å få opplysninger om sædgivers identitet. Endringene har sin bakgrunn i anbefalinger fra FNs barnekomite og en fornyet fortolkning av barnets rett til å kjenne sine foreldre etter barnekonvensjonens artikkel 7.1.

Barneombudet i Norge:

Angående barnekonvensjonen artikkel 7

Du stiller to spørsmål. For det første spør du om barnekonvensjonens forståelse av foreldreskap henviser til biologiske foreldre.

Artikkel 7 gir barnet så langt det er mulig rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem. Det fremgår ikke av bestemmelsens ordlyd om det her siktes til bare biologiske foreldre, eller om også andre som har en foreldrerolle omfattes. En vid forståelse av begrepet foreldre i artikkel 7 vil sammenfalle med slik det er naturlig å tolke begrepet i andre artikler i konvensjonen, eksempelvis artikkel 9 (om separasjon fra foreldre) og artikkel 10 (om familiegjenforening). Det sentrale i disse bestemmelsene er å skjerme barnet mot separasjon fra personer som innehar en foreldrerolle.

Man finner støtte for en slik tolkning av konvensjonen i Unicef Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child s. 117. Her fremgår det at begrepet "foreldre" i artikkel 7 har blitt forstått til både å inkludere biologiske foreldre, personer som rettslig sett anses å være foreldre ved fødsel (eksempelvis fedre som er gift med mor på fødselstidspunktet) og barnets sosiale foreldre (personer som har hatt omsorg som foreldre for et barn i barndommen). Det sentrale er med andre ord at barnet har hatt en tilknytning til personene som foreldre, og begrenser seg ikke til kun omfatte biologiske foreldre.

Du spør også om en systematisert anvendelse av assistert befruktning for lesbiske par vil komme i konflikt med artikkel 7 (1). Dette vil så vidt vi forstår være et spørsmål om artikkel 7 er til hinder for at myndighetene legger til rette for assistert befruktning fordi myndighetene dermed vil bidra til at barn fødes uten at det legges opp til at barnet skal ha en relasjon til den biologiske faren.

Barneombudet kan ikke se at det er av relevans i denne sammenheng om det er snakk om heterofile eller lesbiske par som får assistert befruktning. Spørsmålet knytter seg snarere til i hvilken grad artikkel 7 vil være til hinder for at man benytter anonyme sæddonorer. Ny bioteknologilov fra 2003 opphevet muligheten for å benytte anonyme sæddonorer i Norge.

Det ble i utarbeidelsen av loven lagt stor vekt på barnets rett til å kjenne sine foreldre etter barnekonvensjonen artikkel 7. Barn har dermed rett til å få vite sædgivers identitet når barnet fyller 18 år. Foreldre, både biologisk mor - og eventuell sosial far eller mor - har et særlig ansvar for å gi barnet mulighet til å kjenne sitt biologiske opphav.

Juridisk fagperson:

I forbindelse med utarbeidelsen av konvensjonen var ikke dette noe tema, og etter hva jeg er kjent med har heller ikke komiteen kommet med noen general comments (genrelle tolkningsuttalelser) vedrørende dette, - og det er dermed overlatt til den enkelte nasjonalstaten å avgjøre dette.

Når det gjelder assistert befruktning av den type som er tillatt i Norge,- inseminasjon (og relevant her) av donorsæd, så er det jo ikke lenger adgang til anonymitet etter bioteknologiloven slik det var før, og dette kan jo sees som et skritt i retning av din ønskede forståelse.

På den annen side må man jo ta med i betraktning at mange barn i tradisjonelle ekteskap ikke kjenner sitt korrekte biologiske foreldreskap, ettersom farskapet normalt fastsettes etter "pater est", altså avledet av ekteskap med mor, - dessuten, når det gjelder mor, så er hun etter norsk lov "kvinna som føder barnet". Dersom mor har vært i utlandet og mottatt donoregg så beskytter norsk lov altså et genetisk uriktig morskap.... Denne problemstillingen er altså uendelig bredspektret hvis man først analyserer den,- og det er spennende, men også ganske svimlende... Dette er store og vanskelige spørsmål og fint med alle slags innspill og meninger...

-